

FELNŐTT NÉLKÜL

Gyerekek késő esti televíziózása felnőtt kontroll nélkül

Kmetty Zoltán – Baranyai Eszter – Bozsonyi Károly

kmetty@tatk.elte.hu – baranyai.eszter@nmhh.hu – bozsonyi.karoly@kre.hu

DOI: 10.20520/JEL-KEP.2016.3.11

Absztrakt

Tanulmányunkban a gyerekek késő esti televízió-nézési szokásait állítjuk középpontba kiemelten foglalkozva a korhatár jelölések hatásával a nézői viselkedésre. Az Egyesült Államokbeli szabályozással szemben Magyarországon elsősorban a szülők felelőssége a korhatáros tartalmak „elzárása” a gyermekek előtt. A korábbi hazai kutatási eredmények szerint a szülők tíz százaléka engedi, hogy gyermeke rendszeresen korhatáros műsorokat nézzen. Kutatásunkban a Nielsen műszeres nézettség mérés alapján reprodukáltuk a nézési profilokat azokban a háztartásokban, ahol él 15 év alatti kiskorú. Az eredményeink azt mutatják, hogy a gyermekes háztartások közel húsz százalékában tapasztalható rendszeresen korhatáros tartalom nézése, és kilenc százalékban ez a szülő nélkül történik. Elsősorban a rosszabb szociokulturális környezet, és a több otthoni televízió jelent kockázatot a gyermekek problémás televízió nézésének szempontjából.

Kulcsszavak

televízió-nézés, korhatáros tartalom, éjszakai nézés, káros média tartalom, 4–14 évesek

LATE NIGHT TV WATCHING OF CHILDREN WITHOUT ADULT CONTROL

Zoltán Kmetty (ELTE) – Eszter Baranyai (NMHH) – Károly Bozsonyi (KRE)

Abstract

Our study focuses on the late night TV watching habits of children, with special emphasis on the impact of ratings for age appropriateness. Unlike in the United States, in Hungary it is the parents who are primarily responsible for „locking away” content rated as age inappropriate from their children. Results from earlier Hungarian research indicated that 10 percent of parents regularly allowed their children to watch programs rated as age inappropriate for them. We have characterized the viewing habits of families with child(ren) aged 15 or below using the Nielsen Television Audience measurement system. According to our data regular watching of programs rated appropriate for a minimum age of 16 years can be detected in almost 20 percent of these households. In 9 percent of households this takes place in the absence of parents. Low socio-cultural status, and more than one television set in the household are the principal risk factors in the above described problematic viewing habit of children.

Keywords

Television-viewing, age-limited content, late-night watch, harmful media content, age 4–14

Gyerekek késő esti televíziózása felnőtt kontroll nélkül

Kmetty Zoltán – Baranyai Eszter – Bozsonyi Károly

1. Bevezetés

Magyarországon a szabadidő eltöltés egyik leggyakoribb formája a televízió nézés. A Nielsen műszeres nézettségmérésen alapuló statisztikái szerint átlagosan 289 percet néztek TV-t 2014-ben (Nielsen 2015) a 4 évnél idősebb gyermekkel egy háztartásban élők. Ez a szám valamivel alacsonyabb volt a 18 év alattiakkal egy háztartásban élőkénél, de közöttük is bőven meghaladta a 3 órát (198 perc). A nagyon magas televíziózási arány jelzi, hogy egy jelentős szocializációs ágensről beszélünk. A televízió olyan mélyen részt vesz a napi életvitelben, hogy hatása nem megkerülhető. Ez különösen igaz a gyerekekre, akik nem rendelkeznek még kialakult és megszilárdult norma- és értékrendszerrel.

Az erőszakos és szexuális média tartalmak gyerekektől történő elzárása általános média-szabályozási direktívának tekinthető. Az azonban országonként eltérő, hogy milyen eszközökkel kívánnak fellépni ezen problémákkal szemben. A hatályos magyar jogszabályi környezet igyekszik különböző jelölésekkel ellátni a műsorokat, az alapján, hogy milyen „káros” tartalmak láthatóak, hallhatóak bennük. Az viszont már más kérdés, hogy a szülők figyelembe veszik-e ezeket a korhatár ajánlásokat, kiküldik-e a gyereket, vagy esetleg csatornát váltanak-e, ha korhatáros műsor kezdődik. Talán még problémásabb a helyzet, ha a szülő nem is tud róla, hogy a gyermek késő este televíziót néz (akár korhatáros műsört).

Tanulmányunkban azt vizsgáljuk meg, hogy mennyire jellemző Magyarországon a szülő nélküli TV-zés, illetve a szülővel történő korhatáros műsor nézés. Munkánk elején röviden bemutatjuk a magyar szabályozási környezetet, illetve azokat a hazai elemzéseket, amelyek köthetők a kutatási kérdésünkhöz, majd a Nielsen műszeres nézettségi méréseire támaszkodva megvizsgáljuk, hogy a 15 év alatti gyermekkel rendelkező háztartásokban mennyit néznek problémás tartalmat a gyerekek, és elsősorban milyen háztartásokra jellemző a „problémás” nézés.

2. Szabályozási kérdések

2.1 Nemzetközi gyakorlat

A gyermekek egészséges testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének védelme napjainkban is elsősorban az elsődleges szocializációs közeg, a család, a szülők feladata. A média egységesedésével azonban a kiskorúak fejlődésének veszélyeztetése, vagy akár jogaik megsértése egyre könnyebbé és gyakoribbá válhat, ezért a gondviselői felelősségvállalás mellett a jogalkotók és a szabályozó hatóságok igyekeznek aktívabb szerepet vállalni, teszik mindezt különböző jogszabályok lefektetésével, illetve olyan eszközök, készségek megadásával, melyek segítségével a gondviselők a felügyeletükre bízott gyermekeket képesek megóvni a káros tartalmaktól.

A kiskorúak fejlődése szempontjából káros televíziós tartalmakkal szemben legkorábban az USA-ban vezettek be intézkedéseket, melyek kezdetben a műsorszámok kiskorúak számára való alkalmasság szerinti minősítésében nyilvánult meg. A mozifilmek korhatár-besorolásának analógiájára kidolgoztak egy olyan televíziós műsorszámokat minősítő (úgynevezett rating) rendszert¹, mely az életkori megkötésen felül különböző tartalmi elemeket (mint például erőszak, szexualitás, durva nyelvezet) is rögzít. A korhatár-minősítésre épülő műsorok blokkolására alkalmas képfeliratozó rendszert (V-chip technológia²) 1996-ban jogszabállyal³ tették kötelezővé. Minden 2000. január elseje után az USA-ban gyártott vagy az államokban külkereskedelem révén forgalomba hozott minimum 33 cm képernyő átmérőjű készüléknek, vagy saját képernyővel nem rendelkező digitális rendszerű készüléknek (Set-top-box, PVR, DVR) tartalmaznia kell a V-chip tartalomblokkoló rendszert. A V-chip rendszerrel történő szülői irányításához szükség van a V-chip által kezelni képes, megfelelő, szabványos minősítési rendszerre, minden műsorszámhoz tartozóan a konkrét minősítésre, a minősítés kódjának továbbítására, a kód és a szülői programozás egybevetésére, s ennek eredményeként a műsorjel blokkolására vagy átengedésére (Hazay 2010: 6–7). A műholdas, sokcsatornás analóg és digitális kábelbokszonokon keresztül történő, IPTV és VOD szolgáltatások által kínált szülői ellenőrző rendszerek is lehetővé teszik az egyes csatornák, vagy akár műsorszámok minősítés, csatornanév, műsorszám cím szerinti jelszóval védett blokkolását, akár úgy is, hogy a gyermek nem látja, hogy a blokkolt csatorna vagy akár a tiltott műsor egyáltalán elérhető lenne a kínálatból (Hazay 2010: 12). A szolgáltatók és a műsorterjesztők ez utóbbi szűrési módszert hatékonyabbnak és könnyebben kezelhetőnek gondolják a V-chip rendszerénél. A televízióban előforduló durva, trágár nyelvezet kiszűrésére alkalmazzák még Észak-Amerikában a TV Guardian és CC+ rendszert. Mindkét módszer a képaláírás, feliratozás meglétén alapul, oly módon, hogy a feliratozás jeleinek olvasása alapján a figyelő rendszer felismeri, majd blokkolja a nem kívánatos, trágár szavakat úgy, hogy a műsor kísérőhangjában lévő megfelelőjüket kivágja. A CC+ rendszer a TV Guardianhez képest videó tartalom blokkolására is alkalmas, ennek azonban előfeltétele, hogy a blokkolandó jelenetek helyét hordozó információk a feliratozás jeleivel együtt kerüljenek továbbításra (Hazay 2010: 14). Ez utóbbi két módszer V-chippel szembeni előnye, hogy nem teljes műsorszámok kerülnek tiltásra, hanem csak a szülő által problémásnak ítélt jelenetek, kifejezések. A V-chip eljárás kiváltására a szakma a Digitális Vízjelzés módszerét javasolja, melynek újdonsága és egyben előnye, hogy nem a tartalomfogyasztás végpontjához, a vevőkészülékhez fejlesztették ki. Ez a hardvertől, eszköztől, szoftvertől és elosztástól független, kizárólag csak tartalomtól függő szűrőtechnika az elektronikus eszközök számára olvasható kódot (kategorizálást) a tartalom-jelbe ágyazza be, így a jelek másolása, átkódolása nem szünteti meg azt, bármilyen továbbítás és konverzió után is felhasználható (Hazay 2010: 14).

Az Európai Unió – első alkalommal 1989-ben – a „Határokon túllépő televíziózás” irányelv (Directive 89/552/EEC) elfogadásával hozott intézkedést a televízióban közvetített gyermekek számára káros tartalmakkal – elsősorban a reklámozással – összefüggésben. A gyermek jogairól szóló 1990-ben hatályba lépő ENSZ-egyezmény (Egyesült Nemzetek Szervezete

¹ A korhatár-besorolást és az ezeket kiegészítő tartalmi jellemzőket a műsorok kezdetekor a képernyőn, illetve a műsorismertetőben is jelzik, ez alapján dönthetnek a gyermekek szülei, felügyelői, hogy engedélyezik-e gyermekük számára a műsorszám megtekintését.

² A V-chip Tim Collings kanadai professzor fejlesztése (a V-betű a viewer, viewer choice kifejezésre utal). Az 1990-es években terjedő képaláírási rendszert gondolták arra alkalmasnak, hogy a vevőkészülékekhez eljuttassák a tartalom minősítését tartalmazó kódot, melyet aztán fel lehet használni tartalmak blokkolására (Hazay 2010: 6–7).

³ Telecommunications Act of 1996

Egyezmény a gyermek jogairól – UNCRC)⁴ és a kiegészítő eszközök nemzetközi szintre emelik a kiskorúak audiovizuális szolgáltatások igénybevétele során történő kiemelt védelmének kérdéskörét, és elismerik, hogy más szereplőknek – így a szülőknek, a civil társadalomnak, a magánszektorbeli szolgáltatóknak és a vállalkozásoknak – is megvan a maguk erkölcsi felelőssége ezen a téren.⁵ Az UNCRC 5. cikke különösen jelentős, mivel a szülők és a gyermekért jogi értelemben felelős személyek jogaira és kötelezettségeire utal abban a tekintetben, hogy megfelelő útmutatást nyújtsanak a gyermek számára és megóvják őt a jólétükre káros információktól és anyagoktól. Az Európai Bizottság 1996-ban adta ki a zöld könyvet a kiskorúak és az emberi méltóság audiovizuális és információs szolgáltatások terén történő védelméről, melyet 2013-ban már az egységesedő audiovizuális környezetben gondoltak újra. A zöld könyv felhívja a figyelmet arra, hogy a különböző módon szabályozott lineáris és nem-lineáris továbbítási csatornák közötti tartalmi folytonosság miatt a gyermekek lineáris tartalmakhoz való hozzáférést szabályozó rendszer egyre kevésbé tudja ellátni a feladatát, az életkor ellenőrzése, valamint a serdülők esetében a tartalmakhoz való hozzáférés szabályozása jelenleg is akadályokba ütközik.⁶

Európában a digitális televíziózásra való átállás kidolgozásakor felmerült a V-chip bevezetésének kérdése, azonban az európai gyakorlatban a televízió-jelben adódó adatátviteli kapacitásokat az észak-amerikaitól eltérően más célokra – elsősorban teletext szolgáltatásra – használják (Hazay 2010: 40). Az eredetileg analóg műsorterjesztésben alkalmazott szűrőrendszer helyett a tagállamok egy, a digitális környezetben sokkal megbízhatóbb, biztonságosabb, részletes és többféle minősítési rendszert (különböző minősítő szervezetek adatait) ötvözni képes, továbbá a tiltott (fekete és piros lista) és gyermekek számára kifejezetten ajánlott, pozitív (fehér és zöld lista) tartalmakat leíró „listák” kezelésére is alkalmas módszert szorgalmaztak. További fontos szempont a rendszer kialakításában az is, hogy figyelembe vegye Európa kulturális sokszínűségét, az eltérő hagyományokat, nevelési elveket.

A kiskorúak számára káros tartalmak szűrésének sikere nagyban függ a tartalomminősítő rendszertől, továbbá attól, milyen szigorúan alkalmazzák a minősítési rendszert a szolgáltatók, hatékonyságát pedig jelentősen befolyásolja az is, hogy a szülők milyen mértékben képesek a szűrőrendszerek használatát elsajátítani és alkalmazni.

2. 2 Magyarországi szabályozás és gyakorlat

A magyar jogrendszerben a lineáris és a lekérhető médiaszolgáltatásokban megjelenő kiskorúak fejlődésére káros tartalommal szembeni védelemre vonatkozó szabályokat az 1996. évi Média törvény⁷ nyomán a legutolsó alkalommal, 2010-ben módosított jogszabály az Mttv. 9. §

⁴ United Nations, Convention on the Rights of the Child, adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989, entry into force 2 September 1990, in accordance with article 49 (UNCRC), www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf.

⁵ Lásd az UNCRC 12. és 13. cikkét a gyermekek szabad véleménynyilvánításhoz való jogáról; 16. cikkét a gyermekek magánélethez való jogáról; 17. cikkét a gyermekek minőségi tömegmédiához való hozzáférési jogáról.

⁶ Az Európai Bizottság zöld könyve: „Preparing for a Fully Converged Audiovisual World: Growth, Creation és Values” (Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek), COM(2013) 231 final, 2013. április 24., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0231:FIN:HU:PDF>.

⁷ 1996. évi I. törvény a rádiózásról és televíziózásról

és 10. §-a nevesíti⁸, további rendelkezéseket pedig az Smtv. 19. §-a tartalmaz⁹. Az Mttv. felhatalmazására az NMHH Médiatanácsa által 2011-ben kiadott Klasszifikációs Ajánlás¹⁰ részletezi a differenciált kategóriarendszert, melyben összesen hat korhatár-kategóriát¹¹ különítenek el. Magyarországon a nemzetközi gyakorlathoz hasonlóan a gyermekek pszichológiai érettsége alapján, az egyes életkori szakaszoknak megfelelő értelmi és feldolgozási képességekre tekintettel állapították meg a médiatartalmak minősítésénél, korhatár-besorolásánál irányadó szempontokat és kategóriákat. A minősítő rendszer célja, hogy a kiskorú néző védelmet élvezzen az olyan műsorszámokkal szemben, melyek „az önmagáért felelős és a társadalmi együttélésre alkalmas személyiség kialakulását veszélyeztethetik”.¹² Az Mttv. rendelkezése alapján a lineáris médiaszolgáltatást nyújtó médiaszolgáltatóknak az általuk közzétenni kívánt műsorszámot¹³ a közzétételt megelőzően az I–VI. kategóriák valamelyikébe kötelesek sorolni. A műsorok televíziós közzétételekor pedig a minősítésnek megfelelő jelzést piktogram formájában a képernyő valamelyik sarkában kell feltüntetnie, oly módon, hogy az a műsorszám teljes időtartama alatt jól látható legyen. Ezen túlmenően a csatornák kötelesek a korhatár-köteles műsorszámok minősítését jól látható módon feltüntetni a műsorukat közlő sajtótermékben, internetes honlapján, képújságában és teletextjében, ezzel is segítve a szülők/nézők előzetes tájékozódását. Arra vonatkozóan azonban nincs törvényi előírás, hogy a műsorok minősítését elektronikus adat formájában a televízió-jelfolyamhoz csatolva jelként is tovább-

⁸ A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény

⁹ A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény

¹⁰ Klasszifikációs Ajánlás. A médiatartalmak korhatár-besorolásánál irányadó szempontokra, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazható jelzésekre, illetve a minősítés közlésének módjára vonatkozó jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjai, NMHH Médiatanácsa, 2011.07.19.

¹¹ I. kategória: Korhatárra tekintet nélkül megtekinthető műsorszámok, nem kell jelöléssel ellátni (kivéve kifejezetten gyermekbarát tartalom), bármikor vetíthetők (kivéve II. kategóriás műsorszámok között)

II. kategória: 6 éven aluliak számára nem ajánlott műsorszámok, megfelelő jelzéssel bármikor vetíthető (kivéve III. kategóriás műsorszámok között)

III. kategória: 12 éven aluliak számára nem ajánlott műsorszámok, megfelelő jelzéssel bármikor vetíthetők

IV. kategória: 16 éven aluliak számára nem ajánlott műsorszámok, 21 óra és hajnali 5 óra között vetíthetők

V. kategória: 18 éven aluliak számára nem ajánlott műsorszámok, 22 óra és hajnali 5 óra között vetíthetők

VI. kategória: Kiskorúakra súlyosan ártalmas hatást gyakorló műsorszámok, lineáris médiaszolgáltatásban nem tehető közzé

¹² Klasszifikációs Ajánlás. A médiatartalmak korhatár-besorolásánál irányadó szempontokra, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazható jelzésekre, illetve a minősítés közlésének módjára vonatkozó jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjai, NMHH Médiatanácsa, 2011.07.19.

¹³ A hír- és politikai tájékoztató műsor, sportműsor, műsorelőzetes, valamint reklám, politikai reklám, televíziós vásárlás, társadalmi célú reklám és közérdekű közlemény kivételével. A műsorelőzetes nem vetíthető olyan időszakban, amikor az általa bemutatott, ismertetett műsorszám sem lenne közzétehető, illetve olyan időszakban sem, amelyben a műsorelőzetes megfelelő kategóriába sorolása esetén közzétételének nem lenne helye. Egy legalább 16 éveseknek szánt műsor előzetese nem tehető közzé a tizenkét éven aluliaknak szánt műsorszámot megszakítva, illetve közvetlenül azok előtt vagy után. A sportműsorszám, kereskedelmi közlemény és társadalmi célú reklám nem tehető közzé olyan időszakban, amelyben tartalmának megfelelő kategóriába sorolása esetén közzétételének nem lenne helye.

bítsák (Hazay 2010: 41). Magyarországon jelenleg a csatornák teletext-szolgáltatása és az elektronikus programújság (EPG) hordozza a műsorok minősítéséről szóló információt, ez utóbbi alapján van lehetősége a szülőknek, hogy bizonyos tartalmakat korlátozzanak. A műsorterjesztő platformok az elektronikus műsorkezelő által szolgáltatnak információt az egyes műsorszámokról (tartalmukról, kezdési idejükről, műsor hosszáról stb.). Ennek a háttérinformációs rendszernek a része a kiskorúak számára a műsorok médiaszolgáltató által megadott korhatár-besorolása is.

Hazánkban a leginkább elterjedt megoldás a digitális műsorszórásban alkalmazott set-top-box-on keresztüli védelem. Az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet 2010-ben publikált, a műsorterjesztők hatékony műszaki megoldásaira irányuló, a vevődekóderek gyermekzár funkcióját feltérképező vizsgálata megállapította, hogy a digitális televízió-platformok mindegyike rendelkezik valamilyen gyermekzár funkcióval (Hazay 2010: 42). A szülők számára a dekóderek kétféle szűrési lehetőséget biztosítanak: egy egyszerű korhatáros tartalomszűrést, vagy akár teljes csatornák blokkolását is. A tanulmány az akkor létező gyakorlati megoldásokat sorra véve arra a következtetésre jutott, hogy teljes csatornák kizárására több műsorterjesztő biztosít lehetőséget, míg a korhatár szerinti műsorszám-blokkolást már kevesebb platform támogatja.¹⁴

Jelen tanulmányunkban a lineáris médiaszolgáltatásban megjelenő és a törvényi lehetőségből hat kategória közül a IV. és V. kategóriában köztett (16 és 18 éven aluliaknak nem ajánlott) műsorok fogyasztását elemeztük. A hazai gyakorlatban a gyermekek számára nem ajánlott, korhatáros tartalmaktól való védelem jegyében a magyar joghatóság alá tartozó médiaszolgáltatások korlátozzák elsődlegesen a káros tartalmakhoz való hozzáférést, oly módon, hogy a műsorokat korhatár-kategóriával látják el és a minősítésnek megfelelő idősávban teszik közzé. A műsor minősítését a médiaszolgáltató a közzététel előtt – amennyiben a műsor kezdési idejének megfelelően szükséges – a képernyőn akusztikai és vizuális módon (piktogram formájában) teszi elérhetővé a nézők számára. Elemzésünkben a műsorszolgáltatók által a Hatóság számára megküldött jegyzőkönyvi adatbázisból (műsortükör) határoztuk meg azon műsorok listáját, melyek 16 illetve 18 éven aluliak számára nem ajánlott televíziós tartalomnak minősültek. A kiskorúak kontroll nélküli esti és éjszakai tévénézése szempontjából e két, a televízióban további technikai korlátozás (műszaki védelem/titkosítás) nélkül sugározható kategória tekinthető a leginkább problematikusnak.

3. Kutatási előzmények

Az elmúlt évtizedekben a gyermekek tévéfogyasztási szokásairól több tanulmány is beszámolt, azonban a tévénézés során érvényesülő szülői kontrollról, a szülők mediációs szerepéről viszonylag kevés szó esett. 2003-ban jelent meg egy a magyar és svéd tinédzserek szűk csoportját fókuszba állító összehasonlító tanulmány, mely bár alapvetően a televízió eltérő kulturális közegben nevelkedő serdülők szocializációjában betöltött szerepét vizsgálta, kitért a tinédzserek médiahasználatában tetten érhető szülői befolyásra is (Kósa 2003: 169). A tanulmány megállapította, hogy a megkérdezett 14-15 évesek a legtöbb esetben szülői felügyelet, illetve explicit kontroll nélkül néztek tévét. Mind a magyar, mind pedig a svéd mintában, a médiahasználatban való szülői részvételt jelentéktelennek ítélték. A serdülők bevallása szerint a szülői jelenlét elsősorban az együttes tévénézésben és a tévéműsorokról folytatott beszélgetésben nyilvánult meg, a szülői befolyás egyéb formái, mint pl. a szülő nem engedi egy műsor megtekintését, vagy véleményük szerint a tinédzser túl sokat néz tévét, nem volt jellemző a mintában, többnyire a „soha”, vagy a „ritkán” előfordulást jelölték meg a gyerekek

¹⁴ A korhatár szerinti műsorszám-blokkolás funkció a UPC Direct műholdas, T-Home SAT és IPTV, Mindig TV, és Enternet IPTV szolgáltatásnál érhető el (Hazay 2010: 29).

(Kósa 2003: 175–176). A tanulmány rámutatott továbbá arra is, hogy a magyar tinik szignifikánsan gyakrabban néznek együtt tévét szüleikkel és beszélgetnek a látottakról, mint svéd kortársaik.

Egy 2013-as, ugyancsak fiatalok válaszadók megkérdezésével elvégzett kutatás javuló tendenciát vázolt fel a szülői mediáció területén (Kósa 2013: 102). Míg 5-7 évvel ezelőtt a szülők az esetek több mint 70 százalékában nem alkalmaztak semmilyen szabályt a tévézés tartalmára és időbeli korlátozására vonatkozóan, ez 2013-ra már jóval kedvezőbb értéket mutatott. A válaszadók csupán felénél nem érvényesült semmilyen szülői kitétel (Kósa-László 2012: 103–119). A restriktív mediáció területén is emelkedett a szabályok jelenléte: 2009-hez képest egyre több kiskorú válaszolta azt, hogy vannak otthoni előírások arra vonatkozóan, hogy a műsor megtekintésekor a korhatár-karikában jelölt életkori megkötéseket be kell tartania (Kósa 2013: 102).

A szülőknek a gyermekeik védelmében játszott kiemelkedő szerepére a Médiahatóság számára készített 2006-os reprezentatív kutatás (ORTT–GfK 2006) is felhívta a figyelmet. A felmérés eredménye szerint a magyar lakosság elsősorban a szülőket teszi felelőssé azzal összefüggésben, hogy a gyermekek ne nézzenek számukra nem megfelelő tartalmat. E tekintetben a televíziós társaságok, műsorkészítők és az állami szabályozó szervek felelőssége másodlagos. A kiskorúak védelmét érintő jogszabályok változását követően a magyar lakosság véleménye ezen a téren nem változott, 2012-ben (NMHH–Tárki 2012) ismét a szülők felelős szerepét jelölték meg a válaszadók nagyobb súllyal, szemben a csatornák és az állam szerepvállalásával. Bár a klasszifikációs rendszert manapság is számos bíráló érzi, több hazai reprezentatív és online kutatás (ORTT–GfK 2006, NMHH–Tárki 2012, NMHH 2013, 2015) alátámasztja, hogy a szülők egyre fontosabbnak tartják, milyen jellegű tartalmat fogyasztanak gyermekeik. Ismerik, továbbá műsorszámítások figyelembe veszik az érvényben lévő korhatári kategóriákat, ezen túlmenően eredményesnek, hasznosnak találják a minősítő rendszert, és többnyire elfogadhatónak tartják a médiaszolgáltatók besorolását. Mind a korhatár-jelölések, mind a műsorok kezdési időpontjára vonatkozó előírások fontos támpontot jelentenek a szülők számára. A vizsgálatok továbbá rámutatnak arra is, hogy a kiskorúak védelmében a blokkolási technikákkal szemben még mindig a szülők tudatossága bír a legnagyobb jelentőséggel. Elbeszélgetnek gyermekeikkel a látottakról, korlátozzák a tévézési időt, időszávot, vagy egyszerűen nem kapnak a gyermekek saját készüléket, és nem fizetik elő azokat a csatornákat, melyek károsak lehetnek rájuk nézve.

Az NMHH legfrissebb on-line kutatásában (NMHH 2015) a megkérdezettek szinte egyöntetűen (80%) úgy vélték, hogy a szülők feladata a káros médiatartalmaktól való védelem, csupán a válaszadók hatoda gondolta, hogy a gyermekek védelme a médiaszolgáltatók kötelessége.¹⁵ Bár a szülők többsége elégedett gyermeke tévéfogyasztási idejével, hiszen csupán negyedük mondta azt, hogy túl soknak tartja a gyerekek képernyő előtt eltöltött idejét, mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a műszeres mérés adataival szemben jóval alacsonyabb nézési időt vallottak be a megkérdezett gondviselők. A legutolsó on-line felmérés szülői válaszai szerint gyermekeik átlagosan 111 percet tévéznek (hétköznap napi átlag 2 órát, hétvégén pedig 3 órát) ezek az értékek azonban jóval elmaradnak a Nielsen műszeres méréseiben (Baranyai 2015) évek óta regisztrált minimum 190 perces átlagtól.

Mindkét felmérésben a televíziót az internettel közel egy szinten említették a leginkább veszélyes médiumként az egyes médiumok kiskorúakra gyakorolt hatásának megítélésekor. Úgy vélték, hogy e két forrással kapcsolatban van leginkább kitéve a kiskorú gyermek a nem megfelelő vagy ártalmas tartalmakkal való találkozásnak. Míg a tengerentúlon a szülők inkább

¹⁵ Az online minta jellemzően magas státuszú kitöltőket ér el, ezért az itt jelzett arányok egy személyes lakossági mintán várhatóan alacsonyabbak lennének.

a szexuális tartalmakkal szemben szenzibilisek, a magyar szülők mindkét alkalommal elsősorban a médiumokban megjelenő erőszak miatt aggódtak. A két legutolsó felmérésben a résztvevők kétharmada említette, hogy a megelőző hónapban találkozott a kiskorúakra nézve káros tartalommal a képernyőn. Ahogy a korábbi vizsgálatok alapján várható volt, a válaszadók az on-line lekérdezés során is az erőszakot (70%) és a félelemkeltést (64%) vélték a legkárosabbnak. A felnőttek több mint háromnegyede (76%) gondolta úgy, hogy a kiskorú nézőnek segítségre, útmutatásra van szüksége ahhoz, hogy a televízióban látottakat értelmezni tudja, többségük (23%) szerint pedig 14 éves korukig kell ezt a támogatást megadni. A válaszadók ötöde (20%) a 16 éves kort találja megfelelőnek, és csak 15%-uk szerint szükséges egészen 18 éves korukig valamiféle útmutatás. A 2015-ben lezárt on-line felmérésben (NMHH 2015) a szülők többsége (68%) nem értett egyet azzal az állítással, hogy felesleges lenne a klasszifikáció, és a szülői kontroll mindenható erejében sem bíznak. A kutatások igazolták, hogy a három felső korhatár ismertsége magas a társadalomban, a felmérések közti hat évben pedig a 18 éves korhatár említése közel 10%-kal nőtt. A 2012-es reprezentatív mérés (NMHH–Tárki 2012) alapján az egyik legfontosabb szempont a tekintetben, hogy a szülők engedélyezik-e egy műsor megtekintését, a műsorszám kezdési időpontja, és csak ezután fontos számukra a jelzett korhatár illetve a műsorszám műfaja. Az utóbbi években készült on-line felmérésekkel a válaszadók azonban már a műfaji jelleget jelölték meg a legfontosabb kiválasztási szempontként.

A 2012-es felvételtkor mért tévénezésben érvényesülő szülői kontrollt tekintve, elmondható, hogy a nevelők válaszai alapján a kiskorúak több mint fele (56%) nézheti gyakran vagy mindig felnőtt jelenléte nélkül a tévét, 10% egyáltalán nem nézheti egyedül a televíziót, és 34%-uknak csak ritkán engedik meg ezt. A 6 évesnél kisebb gyermekek egyharmada csak szülői felügyelettel nézhet tévét, ám az életkor növekedésével a kontroll is enyhül (6–11 évesek 5%, 12–15 évesek 5%) és a közös tévézés rítusa már a 16–18 éves korosztályra egyáltalán nem jellemző. A felnőtt felügyelete nélkül tévéző kiskorúak tizedének nem szabják meg a szülei, hogy este hány óráig ülhetnek a képernyő előtt. A legtöbben (37%) azonban az úgynevezett „vízválasztó” előtt, este 8 óráig tévézhetnek, de jelentős az este 9 óráig egyedüli tévézésre engedélyt kapók aránya is (31%). Korcsoportokra bontva elmondható, hogy este 9 után legnagyobb arányban a 16–18 éves korosztálynak engedélyezett a felügyelet nélküli tévézés, ez pedig összhangban van a törvény által a 16 éven felülieknek ajánlott műsorok sugárzásának időpontjával.

Megnyugtató eredmény, hogy a kiskorú gyermekekkel rendelkező szülők viszonylag alacsony hányada, mindösszesen tizedük nyilatkozott úgy, hogy gyermekeik gyakran néznek az életkoruknál magasabb korhatárral minősített tévéműsorokat. A válaszadók felénél (51%) ez csak néha fordul elő, míg több mint harmaduknál (35%) a gyerekek soha nem néznek életkoruknál magasabb korhatárú műsort. E tekintetben 2012-ben legszigorúbbnak a fővárosban élő, 18–39 éves, felsőfokú végzettségű és 6 évesnél fiatalabb gyermekkel rendelkező szülők voltak, 51–53 százalékuk mondta, hogy gyermeke soha nem szokott olyan műsort nézni, aminek a korhatára magasabb, mint az életkora.

4. Adatok és módszerek

Az eddig bemutatott kutatási eredmények elsősorban szülői önbevalláson alapultak a gyermekek televízió-nézésével kapcsolatban. Saját elemzésünkben a Nielsen műszeres televíziós közönségmérésének adataira támaszkodunk. A minta közel 4 millió televízióval rendelkező háztartást, és több mint 9 millió 4 évesnél idősebb TV nézőt reprezentál¹⁶. Az adatokat a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság bocsátotta rendelkezésünkre. A kutatásunk a 2014-es

¹⁶ <http://www.nielsentam.tv/whereweare/dynPage.asp?lang=local&id=319&country=Hungary>

évre koncentrálnak, a feldolgozhatóság miatt¹⁷ azonban nem szerepel az év összes napja az elemzésünkben. Mivel a televíziós adatokban nagyfokú szezonális ingadozás figyelhető meg, ezért úgy döntöttünk, hogy nem hónapokat választunk ki az évből, hanem minden hónap első hetét vizsgáljuk (praktikusan ez azt jelenti, hogy minden hónapban megkerestük az első hétfőt, és az ezt követő hét került bele az elemzésünkbe). Összesen tehát 84 nap adatait vizsgáltuk meg (a pontos napokat lásd a mellékletben – 7. táblázat).

A Nielsen panel hivatalos mérete 1040 háztartás és 2400 fő – mivel azonban egy rotációs panel vizsgálatról van szó, ezért a vizsgált egy évben volt cserélődés a panel tagjai között. A 84 elemzési napunkon összesen **1284** háztartás és **3142** személy került be a mintába. A panelcsere, illetve egyéb technikai kiesések miatt¹⁸, nem az összes mintába kerültről van adat minden produkciós napra. Elemzésünkben csak azokat a háztartásokat hagytuk bent, akik legalább a produkciós napok kilencven százalékában, tehát legalább 76 napot szerepelnek a mintában. Ezen szűkítés után a mintaméret lecsökkent 882 háztartásra és 2101 személyre.

A háztartások nyolcvankét százalékában nem volt 14 év alatti gyermek, öt százalékában 4–7 év közötti gyermek él, kilenc százalékában 8–14 év közötti gyermek, és további közel négy százalékában 4–7 valamint 8–14 év közötti gyermek is. Utóbbi három csoport összesen 153 háztartást jelentett, a kutatásunkban erre a csoportra koncentrálnak.

Tanulmányunkban két módon azonosítottuk a problémás nézést. Az egyik a késő esti televíziózás, ahol az éjszakai 11 és a hajnali 2 óra közötti nézést elemeztük. Ebben az esetben az összes nézett percet vizsgáltuk, nem néztük meg, hogy mely csatornákon néznek éjszakai tartalmat¹⁹. A második módszerrel a korhatáros tartalmakat vizsgáltuk, konkrétan a 16-os és a 18-as²⁰ karika alatt futott műsorokat. Az NMHH-től 4 televízióra kaptuk meg ezen műsorok listáját: M1/M2/RTL Klub/TV2. A választás azért esett ezen csatornákra, mert a gyermeknézők körében 2014-ben a teljes napi közönségarányokat tekintve e négy magyar joghatóság alá tartozó médium számított a legnépszerűbbnek (Baranyai 2015) és lefedettségük a háztartásokban száz százalék, vagy azt közelíti. Az NMHH az említett médiaszolgáltatóktól rendszeres adatszolgáltatás keretében jegyzőkönyv formátumú műsortükröt kap, melyben feltüntetik a műorszámok korhatári besorolását. A vizsgálat során a médiaszolgáltató által megállapított életkori megkötéseket kritika nélkül elfogadtuk.

A 2014-es évben vizsgált 84 teljes nap alatt a 4 csatornán valamivel több mint 500 olyan műsor futott, amin legalább 16-os karika volt, ebből húsz százalék volt 18 karikás. A műsorok tizenhárom százaléka volt az M1-en, 26 százaléka pedig az M2-n. A két közszolgálati csatornán jellemző módon inkább 16-os karikás műsorok voltak. A vizsgált műsorok huszonöt százaléka volt a TV2-n, és harminchat százaléka az RTL Klubon. Az RTL esetén volt a legmagasabb a 18 karikás tartalmak aránya: harminc százalék.

¹⁷ Az elemzéshez az adatokat perces bontásban kellett feldolgozni, ami már napi szinten is több millió rekordos adatbázist jelent, ami több nap, vagy hónap esetén értelemeszerűen kumulálódik.

¹⁸ Ilyen lehet például az, ha az adott háztartástól technikai hiba miatt nem kap adatot a Nielsen.

¹⁹ A csatornák részesedésére az éjszakai nézésből, viszont ki fogunk még térni.

²⁰ Az adatbázis tartalmazta a 6-os és 12-es karikás műsorokat is, de ebben az esetben a célcsoportot is tovább kellett vonal bontanunk, ami további mintaméret csökkenést eredményezett volna. Ezért úgy döntöttünk, hogy csak a kiskorúak fejlődése szempontjából fokozottan ártalmas 16 és 18-as karikás műsorokat vizsgáljuk meg részletesen.

5. Eredmények

5.1 Éjszakai nézés

Éjszakai nézésnek az este 11 és a hajnal 2 óra közötti nézést azonosítottuk. A vizsgált időszakban 843352 nézett perc volt az éjszakai sávban, és ebből tizenhárom százalék volt olyan nézés, ahol 15 év alatti gyermek felnőtt jelenléte nélkül nézett televíziót (lásd 1. Táblázat). Ezen belül a leggyakoribb az volt, hogy 8-14 év közötti gyermek nézett TV-t felnőtt nélkül (9 százalék), de a nézett percek két százalékában 8 év alatti gyermek(ek) tévéztek felnőtt nélkül, és további két százaléknyi időben, pedig volt 8 év alatti és 8-14 év közötti néző is, de nem volt mellettük felnőtt.

1. táblázat

Az éjszakai nézett percek megoszlása a nézők kora alapján

4–7 éves gyerek(ek)	2.1%
8–14 éves gyerek(ek)	9%
4–7 éves és 8–14 év közötti gyerek(ek)	1.8%
7 év alatti gyerek(ek) felnőttel	2.5%
8–14 éves gyerek(ek) felnőttel	4.7%
8 év alatti és 8–14 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.4%
15–17 év közötti gyerek(ek)	1.1%
15–17 év közötti gyerek(ek) felnőttel	1.5%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek)	0.2%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.8%
csak felnőtt	75.8%

A nézett percek további 7,5 százalékában 15 év alatti gyerekek felnőttel néztek televíziót éjszaka. Ebből közel 5 százalék volt olyan nézés, ahol 8–14 év közötti gyerek(ek) néztek felnőttel, és további 2,5 százalék, ahol 4–7 évesek tévéztek felnőttel. Összesen tehát az összes nézett perc húsz százalékában volt 15 év alatti televízió néző. A nyers számoknál azonban többet mond az, ha részletesen megvizsgáljuk, hogy mely csatornákat nézték a gyerekek (2. táblázat).

2. táblázat

Az éjszaka nézett percek csatorna részesezése az egyes nézői típusokban

15 év alatti gyermek felnőtt nélkül		15 év alatti gyermek felnőttel		Felnőttek, egyéb csoportok	
NICKELODEON	25.2%	RTL KLUB	19.4%	RTL KLUB	15.5%
RTL KLUB	18.0%	DISNEY CHANNEL	9.1%	COOL	9.0%
DISNEY CHANNEL	14.7%	TV2	7.0%	F PLUSZ	8.8%
EGYÉB	6.3%	MUZSIKA TV	6.8%	TV2	8.3%
TV2	4.9%	EGYÉB	5.2%	EGYÉB MAGYAR	7.4%
EGYÉB MAGYAR	4.4%	F PLUSZ	5.1%	EGYÉB	5.7%
MUSIC CHANNEL	2.8%	M1	5.1%	M1	4.2%
DVD, VIDEO	2.7%	EGYÉB MAGYAR	4.7%	VIASAT3	2.7%
PRIZMA TV	2.6%	COOL	4.4%	AXN	2.7%
F+	2.3%	COMEDY CENTRAL	4.2%	DVD VIDEO	2.4%
COOL	2.1%	DVD VIDEO	4.0%	RTL II	2.4%
RTL II	2.0%	RTL_II	2.9%	COMEDY CENTRAL	1.8%
MUZSIKA TV	1.8%	NICKELODEON	2.7%	DISCOVERY CHANNEL	1.8%
M1	1.5%	NAT GEO WILD	2.6%	MUZSIKA TV	1.7%
DISCOVERY CHANNEL	0.9%	VIASAT3	1.9%	M2	1.7%

A felnőtt nélküli nézés negyven százaléka két mesecsatornára korlátozódott, elsősorban a Nickleodeonra, másodsorban a Disney mese csatornára. A gyerek csatorna nézési arány feltehetően ennél még magasabb, mert az „Egyéb” és az „egyéb magyar” csatornák között is vannak még meseadók²¹. A két nagy kereskedelmi csatorna a felnőtt nélküli nézési idő közel negyedét „vitte el”, az RTL sokkal népszerűbb volt ebben az időszámban a gyerekek között, mint a TV2. Két százalék feletti részesezése volt még az MTV zenecsatornának, a Prizma TV-nek, az F Plusznak, a Cool-nak, és az RTL II-nek. Szintén két százalék felett volt a DVD/Video csatorna nézés (beleértve a videojátékot, és a PC-t is)²².

A felnőttel közös nézés más adó sorrendet mutatott, ebben már jobban érvényesülni látszódott a szülői preferencia is. A Nickleodon nagyon visszaesett, viszont a Disney csatorna előkelő helye megmaradt, igaz valamivel alacsonyabb közönségaránnyal. Összességében nagyobb volt a két nagy kereskedelmi csatorna aránya, ami elsősorban abból következett, hogy

²¹ Az Egyéb és Egyéb magyar csoportok, több médiaszolgáltató adatát magában foglaló csatornanevezés. Egyéb magyar csatornacsoporthoz szereplő gyermekcsatornák: Animax, Boomerang, JimJam, KidsCo, Megamax.

²² DVD/Video-csatorna alatt értjük a tévéműsörtől független, alternatív képernyő-használatot: DVD, videó, videó játék, házimozsi, Blu-ray, Media Center.

a TV2-t nagyobb aránnyal nézték együtt a szülőkkel a gyerekek, mint magukban. A negyedik legnézettebb csatorna a „felnőtt-gyerek együttnézés” során a Muzsika TV volt.

A fenti adatok mutatják, hogy a gyerekek éjszakai tévzéséért részben a mesecsatornák felelnek. Ha a Nickleodeon, a Disney és a Cartoon Network nélkül vizsgáljuk meg a nézési tipológiánkat, akkor valamivel mérséklődik a felnőttek nélküli nézési arány, de messze nem tűnik el (3. Táblázat).

3. táblázat

Az éjszakai nézett percek megoszlása a nézők kora alapján a 3 mesecsatorna nélkül

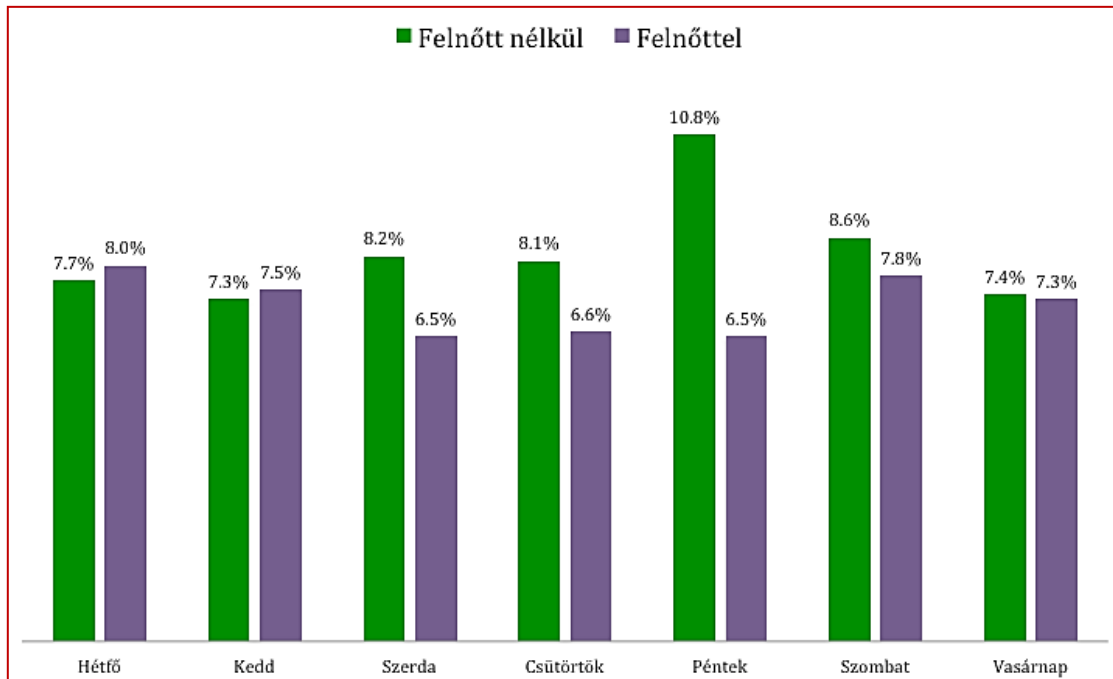
4–7 éves gyerek(ek)	1.6%
8–14 éves gyerek(ek)	6.2%
4–7 éves és 8–14 év közötti gyerek(ek)	0.6%
7 év alatti gyerek(ek) felnőttel	2.4%
8–14 éves gyerek(ek) felnőttel	4.3%
8 év alatti és 8–14 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.4%
15–17 év közötti gyerek(ek)	1.1%
15–17 év közötti gyerek(k) felnőttel	1.7%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek)	0.3%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.8%
csak felnőtt	80.7%

Az összes nézés több mint nyolc százalékában 15 év alatti gyerekek néznek felnőtt nélkül TV-t, és további hét százalékában pedig felnőttek, ami együtt tizenöt százalék. Ahogy korábban már jeleztük, ez részben jelenthet egyébként még mesecsatorna nézést, mivel nincs az összes gyerek csatorna „kibontva” a nézettségi adatbázisban, de többségében ez már nem feltétlen gyerekeknek szánt tartalom. Az éjszakai nézést vizsgáló elemzés további részében a gyerek csatornák nélküli adatokra koncentrálunk, mivel ezt inkább gondoljuk problémás nézésnek, mint azt, ha mese csatornát néz a gyerek.

A gyerekek éjszakai nézésével kapcsolatban megvizsgáltuk a hétköznap/hétvége bontást, és a hónap hatást is. Előbbi kapcsán azt vártuk, hogy hétvégén magasabb lesz a gyerekek nézési aránya, mivel ilyenkor talán megengedőbbek a szülők. Ez a hipotézisünk azonban nem igazolódott be, se a felnőtt nélküli, se a felnőttel együtt nézett percek aránya nem volt számottevően eltérő hétköznap és hétvégén. Eredményünket azonban azzal árnyalnunk kell, hogy bár arányaiban valóban nem néznek nagyobb részben egyedül, vagy felnőttel televíziót a gyerekek, ha a nézési idő hosszát vizsgáljuk már más a helyzet. Akárcsak a felnőttek, a gyerekek is több időt töltenek TV előtt hétvégén, mint hétköznap az éjszakai sávban.

1. ábra

A felnőtt nélküli és felnőttel közös éjszakai nézés megoszlása a hét napjai mentén

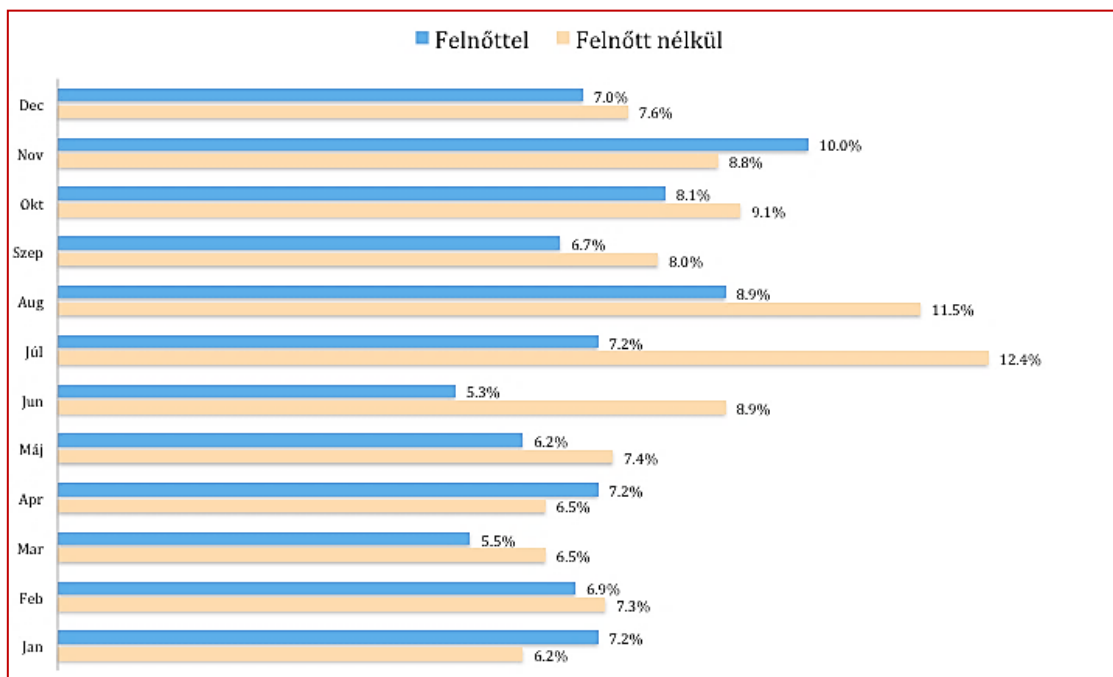

A legtöbbet arányaiban egyébként pénteken tévéztek a 15 év alattiak felnőtt nélkül (10,8 százalék), a legkevesebbet pedig kedden.

A másik vizsgált szempontunk a hónap hatása volt. Itt valamivel nagyobb volt már a variabilitás, és az eredmények is a hipotéziseink alakultak, miszerint nyáron (július, augusztus) inkább néznek szülők nélkül TV-t a gyerekek.

2. ábra

A felnőtt nélküli és felnőttel közös éjszakai nézés megoszlása az év hónapjai szerint

Januárban a legalacsonyabb a gyerekek felnőtt nélküli éjszakai nézési aránya, összesen 6,2 százalék. Ez a hosszabb nappalokkal, és az iskola végével párhuzamosan elkezd növekedni és júliusban felmegy tizenkét százalék fölé, és augusztusban is 11,5 százalékot ér el. A gyerekek felnőttel közös nézése viszont nem követ ilyen egyértelmű tendenciát, ott érdekes módon november a csúcspont.

A felnőtt nélküli nézés lehetőségét nyilvánvalóan jelentősen megnöveli, ha több televíziókészülék is van a háztartásban, esetleg a gyerek szobában van is külön készülék. Azt, hogy melyik készülék melyik szobában van, nem tudjuk beazonosítani, azt viszont meg tudjuk vizsgálni, hogy hányas számú TV szetten mekkora az éjszakai gyerek nézés aránya.

4. táblázat

A TV szett száma és az éjszakai nézés aránya felnőtt nélkül és felnőttel

TV szett száma	TV szett részesedése az összes nézésből	Felnőtt nélkül	Felnőttel
1	59.8%	3.2%	7%
2	29.5%	13.7%	7.3%
3+	10.7%	26.2%	7.5%
Átlag		8.4%	7.1%

Az összes éjszakai nézés közel hatvan százaléka az 1-es számú TV szetten keresztül megy. Feltételezhetően ez a nappaliban található készülék. Ezen viszonylag alacsony a felnőtt nélküli gyerek nézés aránya, alig több mint három százalék. A második szetten már jóval magasabb az arány, közel tizennégy százalék. Részben ez már lehet olyan készülék, ami a gyerekek szobájában van. Ott, ahol viszont már három vagy több készülék van, nagy valószínűséggel a gyerekeknek külön TV-jük is van. Ezt alátámasztja, hogy a harmadik vagy esetleg negyedik TV szetten, a teljes éjszakai nézés több mint negyede már felnőtt nélkül valósult meg. A gyerekek felnőttel közös nézése viszont nem mutatott jelentős variabilitást, mindegyik szetten 7–8 százalék között valósult meg.

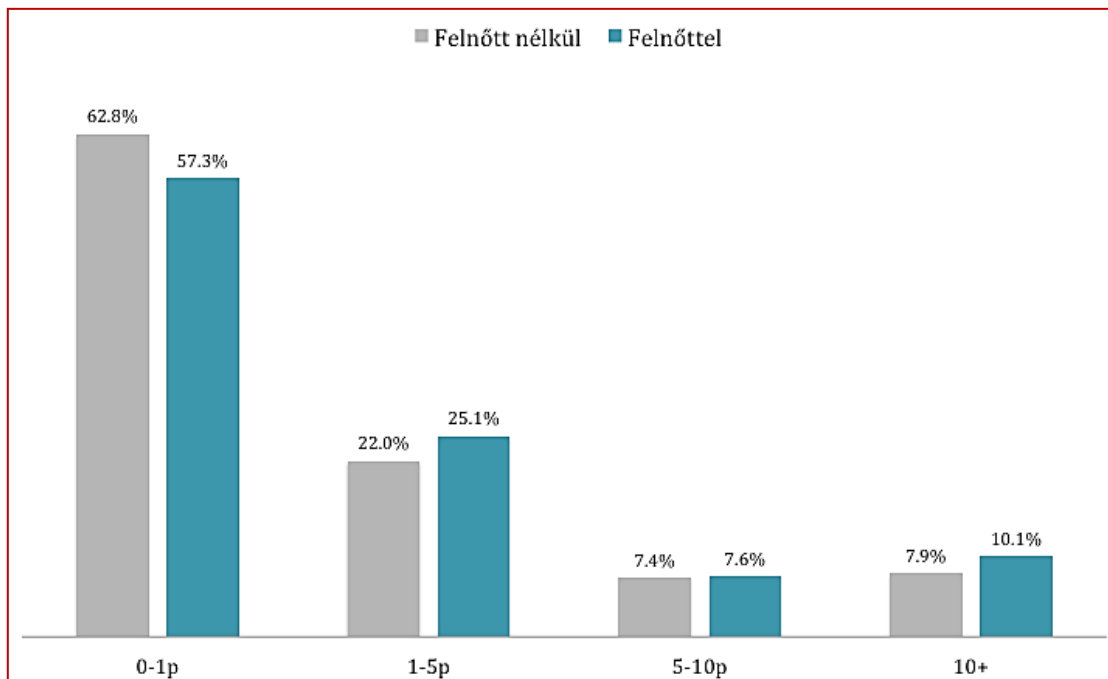
Elemzésünk eddigi részében a nézett perceket vizsgáltuk. A következőkben áttérünk az adatok háztartás²³ szintű elemzésére. A vizsgált háztartásokban egy átlagos nap egy 15 éven aluli gyermek átlagban 3,2 perc televíziót néz szülő nélkül éjjel 11 és hajnal 2 óra között²⁴, és 3,1 percet pedig szülővel. Ez az adat természetesen háztartásonként jelentős különbségeket mutat.

²³ A nézett percek esetében a nyers adatokkal dolgoztunk, nem súlyoztuk azokat. A háztartási adatok esetében azonban már a súlyozott adatbázisból indulunk ki. Minden háztartás súlyának a napi háztartási súlyok átlagát vettük, és ezt balanszíroztuk ki a megfelelő mintanagysággal (utóbbira azért volt szükség, mert a Nielsen projektált súlyokat használ az adatbázisában).

²⁴ Ahogy korábban már jeleztük, ezekben az adatokban már nem szerepel a korábban kivett három mesecsatorna.

3. ábra

Éjszakai nézés kategorizált átlagos hossza a 15 év alatti személyek számával normalva

Viszonylag magas azoknak a háztartásoknak az aránya (62.8%), ahol gyakorlatilag nincsen felnőtt nélküli televíziózás, vagy egy perc alatt marad. A háztartások huszonkét százalékában néznek 1–5 percet felnőtt nélkül a gyerekek, 7,4 százalékában 5–10 percet, és további közel nyolc százalékában 10 percnél többet. Utóbbi kettő közel 15 százalék nagyságú csoport az, ahol mindennaposnak mondhatjuk a felnőtt nélküli tévézést éjszaka. A felnőttel közös éjszakai nézés hasonló arányokat mutat, valamivel alacsonyabb azon háztartások aránya (57.3%), ahol egy perc alatt volt átlagban az ilyen típusú nézés, és picivel tíz százalék felett, ahol tíz perc felett. Bár az arányok hasonlóak, a két nézési típus nem feltétlen esik egybe. Ezt támasztja alá az is, hogy a felnőttel és a felnőtt nélkül nézett percek közötti korreláció 0,23, tehát gyenge-közepes.

A viszonylag alacsony számú mintában lévő háztartás miatt nehéz olyan szegmenseket meghatározni, ahol átlag feletti, vagy átlag alatti a gyerek nélküli nézés. Ha az 5 perc alatti és 5 perc feletti felnőtt nélküli nézést vizsgáljuk, mindössze két szempont mentén lehet egyértelmű összefüggést azonosítani. Azokban a háztartásokban, ahol van diplomás, a felnőtt nélküli nézés szignifikánsan alacsonyabb, a háztartások kevesebb, mint három százalékában fordul elő öt perc feletti felnőtt nélkül történő éjszakai nézés. Ez az eredmény egybecseng a korábbi reprezentatív kutatások eredményeivel. A másik szempont pedig az, hogy van-e otthon több televízió. Ennek a hatása jóval erősebb, mint az iskolai végzettségnek. Azokban a háztartásokban, ahol csak egy készülék van otthon, a mintában nem volt olyan háztartás azonosítható, ahol néztek a gyerekek felnőtt nélkül TV-t.

A felnőttel közös éjszakai nézés több demográfiai háttérváltozóval mutat kapcsolatot. A diplomás háztartásokban a tizennyolc százalékos átlaghoz képest hat százalék alatti az öt perc feletti nézés. Az ESOMAR besorolással is összefüggést mutat a felnőttel közös éjszakai nézés, a D és E státuszúaknál 25 százalék feletti, az A státuszú háztartásokban 5 százalék alatti. A magasabb társadalmi elhelyezkedés hatását mutatja az is, hogy azon háztartásokban, ahol volt valamelyik háztartástag az elmúlt két évben külföldön, alacsonyabb a felnőttel közös nézés aránya, mint azokban a háztartásokban, ahol nem volt ilyen személy. A település típus hatása

szintén szignifikáns. Budapesten nyolc, a megyeszékhelyeken három százalék a legalább öt percet felnőttel közösen tévő gyerekes háztartások aránya, a városokban huszonkettő, a községekben pedig huszonhat százalék. Az, hogy több televízió van a háztartásban, viszont nem függ össze ezzel a nézési típussal.

5.2 Korhatáros műsorok

Elemzésünk második részében a korhatáros tartalmakat vizsgáljuk, azokat a műsorokat, amik legalább 16-os karikát kaptak. Mivel az adatgyűjtés az NMHH-ban nem terjed ki minden csatornára, és az itthon fogható csatornák egy része nem a magyar médiahatóság felügyelete alatt működik, ezért a vizsgált csatornák száma korlátos, az M1 az M2, az RTL és a TV2. A 2014-es év vizsgált 84 napjában összesen 167224 olyan perc volt, amiben korhatáros tartalmat néztek a panel tagjai, és ebből 10,4 százalék volt olyan nézés, ahol 14 év alatti gyerek felnőtt nélkül nézett korhatáros tartalmat. A nézett percek 9,5 százalékában pedig a 14 év alatti gyerekek felnőttel néztek legalább 16-os korhatáros műsort, tehát összességben a nézett percek közel húsz százalékában volt jelen gyerek, és ennek felében felnőtt nélkül.

5. táblázat

A korhatáros nézett percek megoszlása a nézők kora alapján

4–7 éves gyerek(ek)	1%
8–14 éves gyerek(ek)	8.8%
4–7 éves és 8–14 év közötti gyerek(ek)	0.6%
7 év alatti gyerek(ek) felnőttel	3.6%
8–14 éves gyerek(ek) felnőttel	5.1%
8 év alatti és 8–14 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.8%
15–17 év közötti gyerek(ek)	1.5%
15–17 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.9%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek)	0.2%
15 év alatti és 15–17 év közötti gyerek(ek) felnőttel	0.8%
csak felnőtt	76.7%

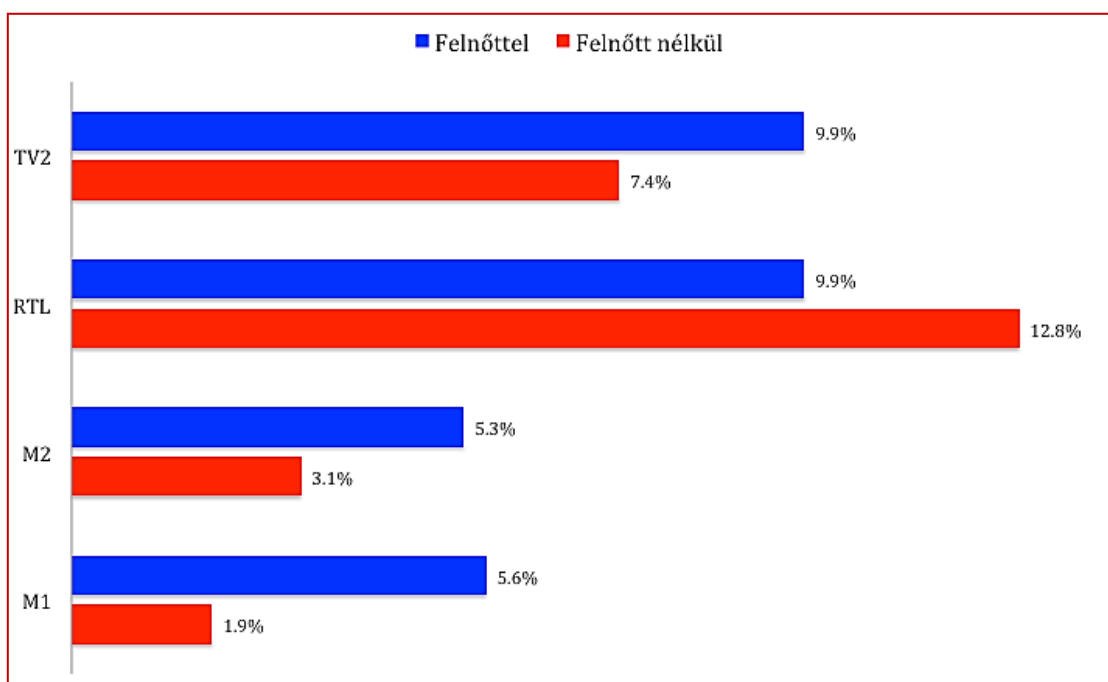
A felnőtt nélkül nézett korhatáros műsorok nézett perceiből a 8–14 éves gyerek(ek) felnőtt nélküli nézése „viszi el” a legnagyobb arányt, közel kilenc százalékot, de az is jellemző, hogy 15 év alattiak felnőttel néznek korhatáros tartalmat. A nézett percek további egy százalékában 15 év alatti gyerek vagy 15–17 évessel, vagy kiegészülve felnőttel nézett 16+-os tartalmat, ezzel együtt valóban 20 százalék felé kerül a problémás nézés aránya.

Az alapadatok ismertetésénél jeleztük, hogy a vizsgált műsorok húsz százaléka volt 18-as karikával ellátva (ez egyébként műsor percekben sem tért el ettől). A gyerekes háztartás által nézett percek esetében is húsz százalék volt a 18 karikás műsorok aránya, és a várttól ellentétesen hatott a felnőtt nélküli nézésre, valamivel növelte azt.

A 16-os műsorok esetében 10,1 százalék volt a felnőtt nélküli nézés aránya, a 18-as műsor esetében pedig már 11,8 százalék, és a felnőttel közös nézés is valamivel magasabb volt a 18-as műsorok esetében (9.9% vs 9.4%). A magasabb arány a 18-as karikás műsoroknál összefügg a nézett csatornákkal. Ahogy korábban már bemutattuk az RTL-en a legmagasabb a 18 korhatáros műsorok aránya (30 százalék), és ha megvizsgáljuk a nézési profilt, akkor jelentős RTL dominanciát tapasztalhatunk. Az M1-nek 6,8, az M2-nek 3,3, az RTL-nek 66,5 a TV2-nek pedig 23,4 százalék részesedése volt a nézett percekből. Tehát bár a korhatáros műsoroknak „csak” 36 százaléka volt az RTL Klubban, a nézett perceknek már a kétharmada.

4. ábra

A négy vizsgált csatornán a felnőtt nélküli és a felnőttel közös korhatáros műsorpercek nézettségi aránya

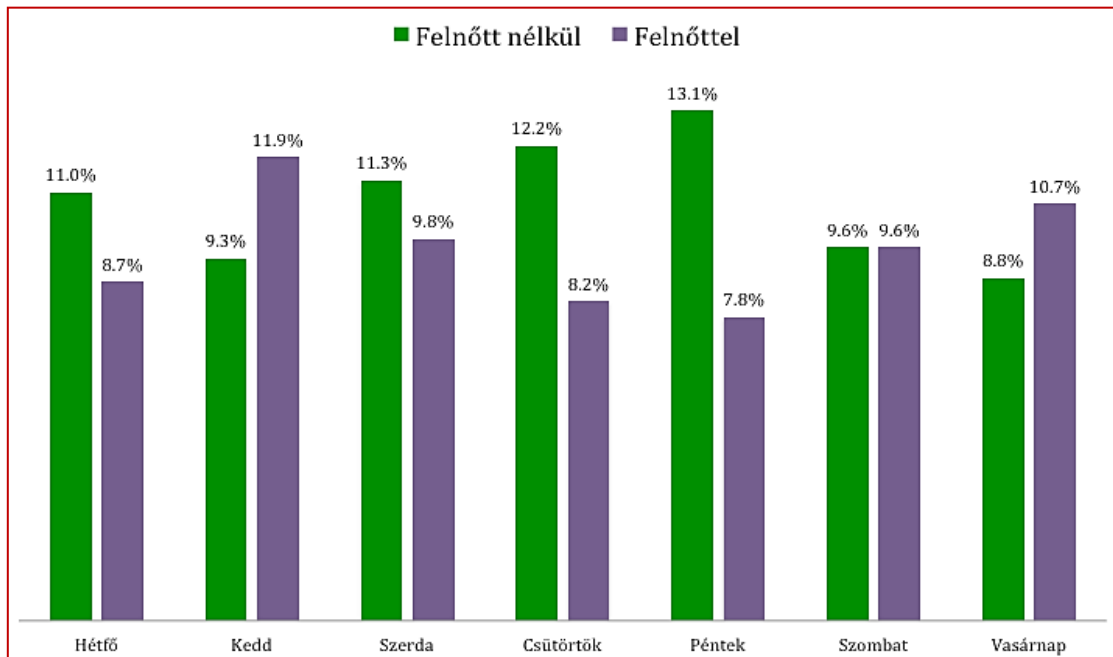

Az M1-en volt a legalacsonyabb a gyerekek részesedése a korhatáros műsorok nézéséből, összesen 7,6 százalék, és mindössze 1,9 százalék volt felnőtt nélküli nézés. Az M2-n már összesen 8,4 százalék gyerek nézés volt, a TV2-n pedig 17,4 százalék, amiből 7,4 százalék volt felnőtt nélkül. A legmagasabb arány az RTL Klubban volt, összesen több mint húsz százalék, és ennek nagyobbik része, 12,8 százalék volt felnőtt nélkül. Ez az adat is azt támasztja alá, hogy elsősorban az RTL kapcsán tapasztalható magas affinitás a „felelős” azért, hogy a 18-as karika esetén magasabb a gyerek nézés, mint amit a 16-os karikánál tapasztalunk.

Az éjszakai nézéshez hasonlóan megvizsgáltuk a hét napjainak, és az év hónapjainak hatását a korhatáros műsorok nézésére.

5. ábra

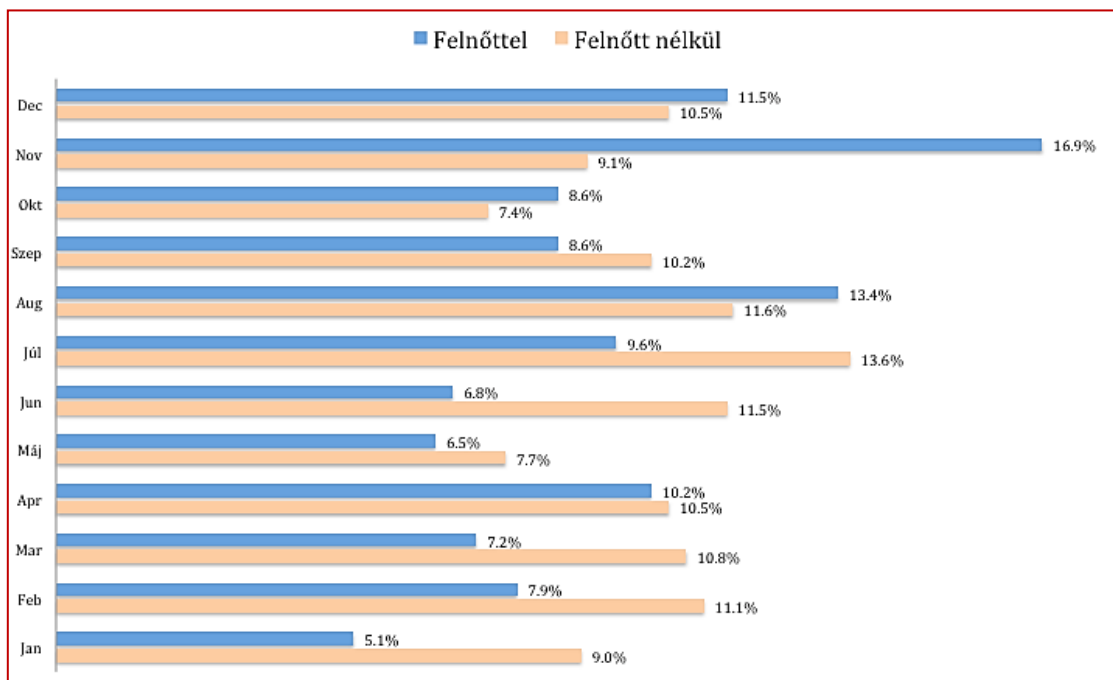
A felnőtt nélküli és felnőttel közös korhatáros műsorperc nézés megoszlása a hét napjai mentén

A hét napjai nem mutatnak nagy volatilitást a vizsgált nézettségi szempontból. A hétvégéhez közeledve látható egy enyhe növekedése a felnőtt nélküli nézésnek, leginkább a felnőttel közös nézés kárára. A teljes nézett korhatáros műsor percnak azonban megközelítőleg húsz százalékában volt 15 év alatti néző naptól függetlenül.

6. ábra

A felnőtt nélküli és felnőttel közös korhatáros műsorperc nézés megoszlása az év hónapjai mentén

A hónapok esetében már nagyobb különbségek tapasztalhatók, mint a hét napjainak esetében, és jól látható ugyanaz a mozzanat, ami az éjszakai nézésnél is azonosítható volt, miszerint a 15 év alatti gyerekek nézettségi részesedése nyáron, elsősorban júliusban, felugrik. A korhatáros műsorok esetében viszont nem válik el olyan élesen a két nyári hónap a többi hónaptól ebben a tekintetben az éjszakai nézéssel összehasonlítva.

A nézett percek esetében az utolsó vizsgálati szempont az volt, hogy hányas sorszámú TV szetten néznek televíziót a mintába kerülők. Az éjszakai nézéshez hasonlóan ez bizonyult leginkább döntőnek abban, hogy a korhatáros műsorpercek hány százalékát nézték 14 év alattiak.

6. táblázat

A TV szett száma és a korhatáros nézés aránya felnőtt nélkül és felnőttel

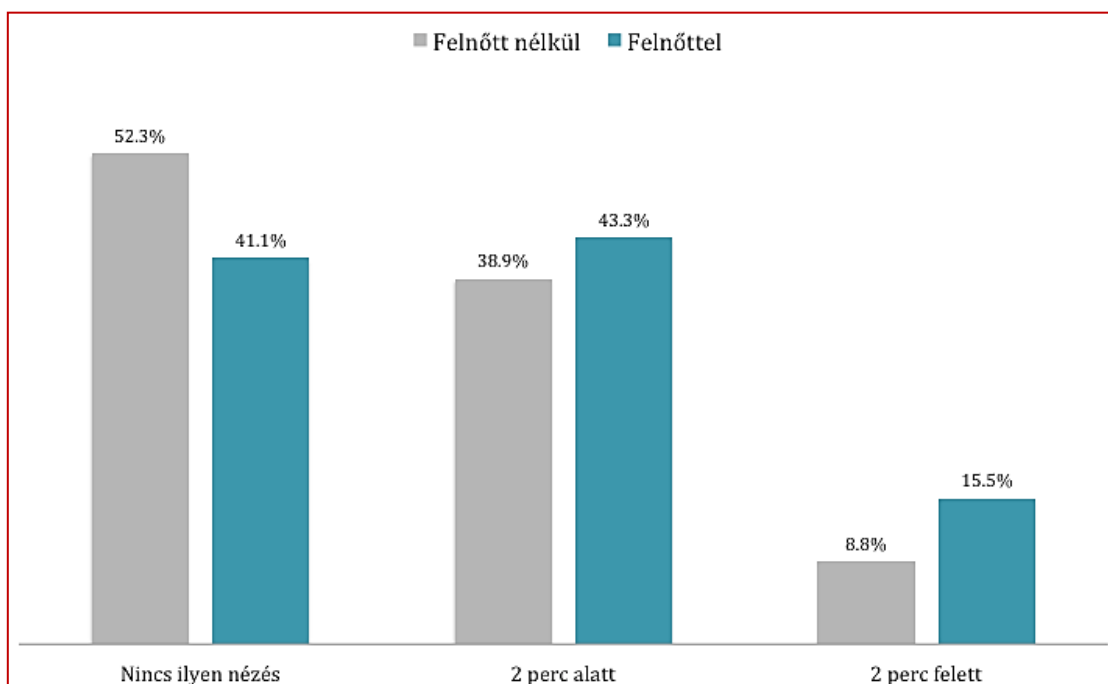
TV szett száma	TV szett részesedése az összes nézésből	Felnőtt nélkül	Felnőttel
1	64.5%	4.4%	11.4%
2	25.8%	14.8%	6%
3+	9.7%	39.3%	6.3%
Átlag		10.4%	9.5%

Az első számú készüléken (ami az összes nézés közel kétharmadért felelt), mindössze 4,4 százalék volt a felnőtt nélküli nézés aránya, viszont 11,4 a felnőttel közös korhatáros műsor nézés. A felnőttel közös korhatáros nézés a második és további televíziós készülékeken hat százalék volt. A felnőtt nélküli nézés a második szetten viszont már tizenöt százalék volt, a harmadik (és további) készüléken pedig közel negyven százalék, igaz utóbbi készülékek csak a teljes nézés kevesebb mint tíz százalékáért felelnek. Ezek az adatok alátámasztják az éjszakai nézésnél tapasztaltakat, miszerint a harmadik készülék az igazi rizikó faktor a problémás nézés kapcsán.

Az éjszakai nézéshez hasonlóan a 16 és 18-as karikával ellátott műsorok nézettségét is megvizsgáltuk háztartási szinten. A napi átlagban egy 14 év alattira jutó átlagos felnőtt nélküli illetve felnőttel közös korhatáros műsor nézés 1 perc alatt van, azonban ebben az esetben is nagy különbségek találhatók a mintában.

7. ábra

Korhatáros műsor nézés kategorizált átlagos hossza a 15 év alatti személyek számával normálva

A háztartások több mint ötven százalékában egyáltalán nem fordult elő, hogy 15 év alatti gyerekek felnőtt nélkül nézett volna 16-os vagy 18-as karikás tartalmat. A minta további több mint egyharmadánál két perc alatt volt a napi átlag, ami szintén a nem rendszeres, sokkal inkább véletlenszerű rákapcsolásra utal. Napi két perc felett mindössze a háztartások 8.8 százalékában néztek korhatáros tartalmat, ez tekinthetjük valamennyire rendszeres nézésnek. Azoknak a háztartásoknak az aránya, ahol ez a szám napi 5 perc feletti volt, elenyésző a mintában. A felnőttel közös nézés jellemzőbb háztartási szinten, bár a családok 41 százalékában nem volt ilyen típusú nézés sem. A két perc feletti napi átlagos nézés viszont a háztartások közel tizenhat százalékára volt jellemző. A felnőtt nélküli és felnőttel közös nézés nem ugyanazokra a háztartásokra jellemző, amit jól mutat a két változó között gyenge-közepes 0,27-es korreláció.

A gyenge korreláció ellenére a leginkább érintett háztartások esetében hasonló demográfiai háttérrel lehet azonosítani. A napi két perc feletti felnőtt nélküli nézés egyértelműen az alacsonyabb státuszú háztartásokra jellemző. Iskolai végzettség szerint a nyolc általánost végzett szülők, vásárlóerő szerint az alsó D csoportba tartozók, települési bontásban pedig a községben élők azok, akikre legalább húsz százalékban jellemző ez a nézési magatartás. A felnőttel közös nézésnél hasonló tendenciák azonosíthatók, bár valamivel gyengébb erősségű összefüggés mellett. Alapvetően a nyolc általánost végzett szülőkkel élők, és a községben lakók azok, akik leginkább veszélyeztetettek a gyakoribb felnőttel közös korhatáros műsor nézés kapcsán.

5.3 Különbségek és hasonlóságok az éjszakai és korhatáros műsornézés esetében

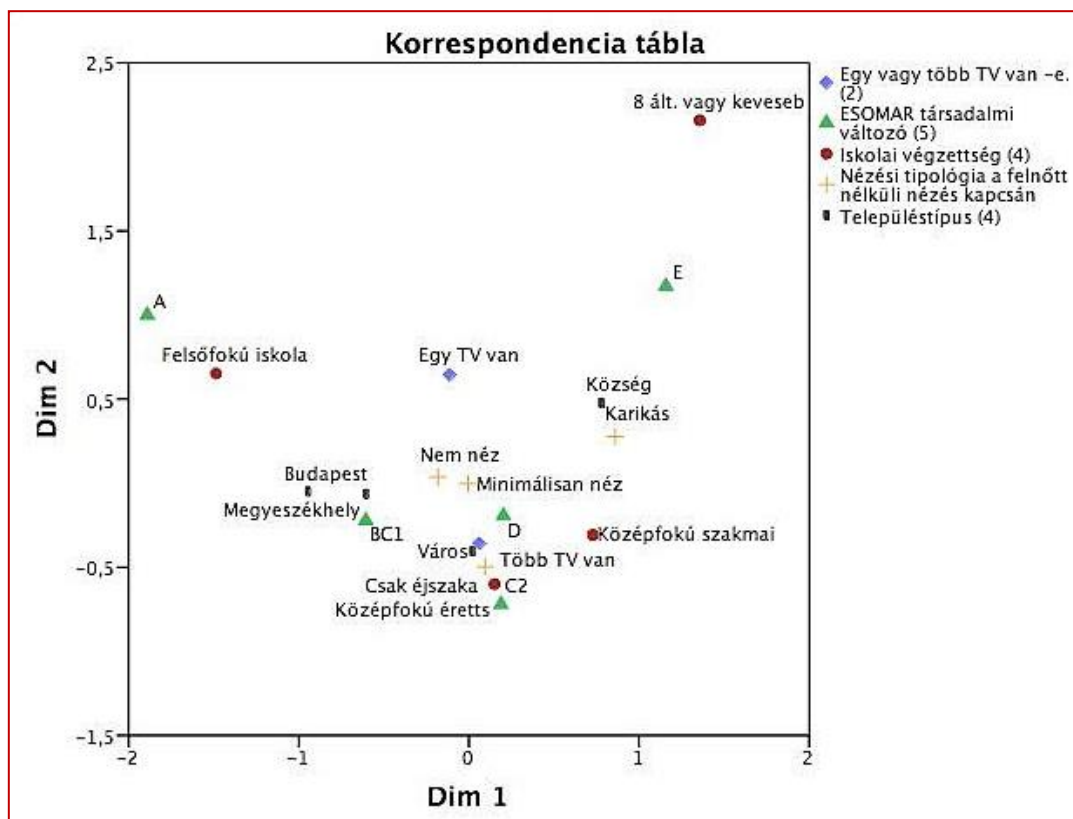
A felnőtt nélküli nézésen belül a két problémás nézési típusból az éjszakai TV nézés jellemzőbb inkább a vizsgált háztartásokban – a gyerekes háztartások esetében 15 százalék felett van az öt perc feletti napi nézés. A két felnőtt nélküli nézési típus háztartásonként nézett átlagos percei között 0,7 feletti a korreláció, ami nagyon magas. Gyakorlatilag azt mond-

hatjuk, hogy azokban a családokban ahol gyakran néznek korhatáros műsorokat, ott gyakran néznek éjszaka is televíziót a gyerekek felnőtt nélkül. Fordítva viszont ez a megállapítás már nem igaz. A gyerekes háztartásokat egy négy csoportos tipológiára tudjuk bontani a felnőtt nélküli gyereknézés kapcsán. A háztartások 45 százalékára egyáltalán nem jellemző semmilyen felnőtt nélküli problémás nézés, további 39 százalékra pedig csak minimálisan jellemző a probléma. A háztartások kilenc százalékára jellemző a gyakoribb korhatáros műsor nézés – ez szinte mindig párosul éjszakai nézéssel is, és további nyolc százaléknál olyan háztartás van, ahol a gyerekek néznek éjszaka televíziót, de nem néznek jellemzően korhatáros műsorokat. Utóbbi két típus más demográfia szegmensre jellemző.

Ennek szemléltetésére egy több szempontú korrespondencia analízist futtattunk le,²⁵ amelybe az iskolai végzettséget, a vásárlóerőt, a településtípust, és a TV készülékek számát vontuk be dimenzióalakító tényezőként²⁶, az előbb bemutatott tipológiát pedig kiegészítő változóként vontuk be (nem vett részt a dimenziók kialakításában, de elhelyeztük az ábrán).

8. ábra

Többszemponú korrespondencia analízis a vizsgált háztartások körében, a felnőtt nélküli nézési tipológiát kiegészítő változóként használva

Az első dimenzió egyszerűen interpretálható, gyakorlatilag egy anyagi/iskolai differenciálódást mutat, az ábrán balra haladva nő az anyagi/iskolai erőforrás, amivel a háztartás rendelkezik. Jól látható, hogy ebben a dimenzióban a korhatáros műsorokat néző háztartások elválnak

²⁵ SPSS 22 programot használtunk a modellezéshez

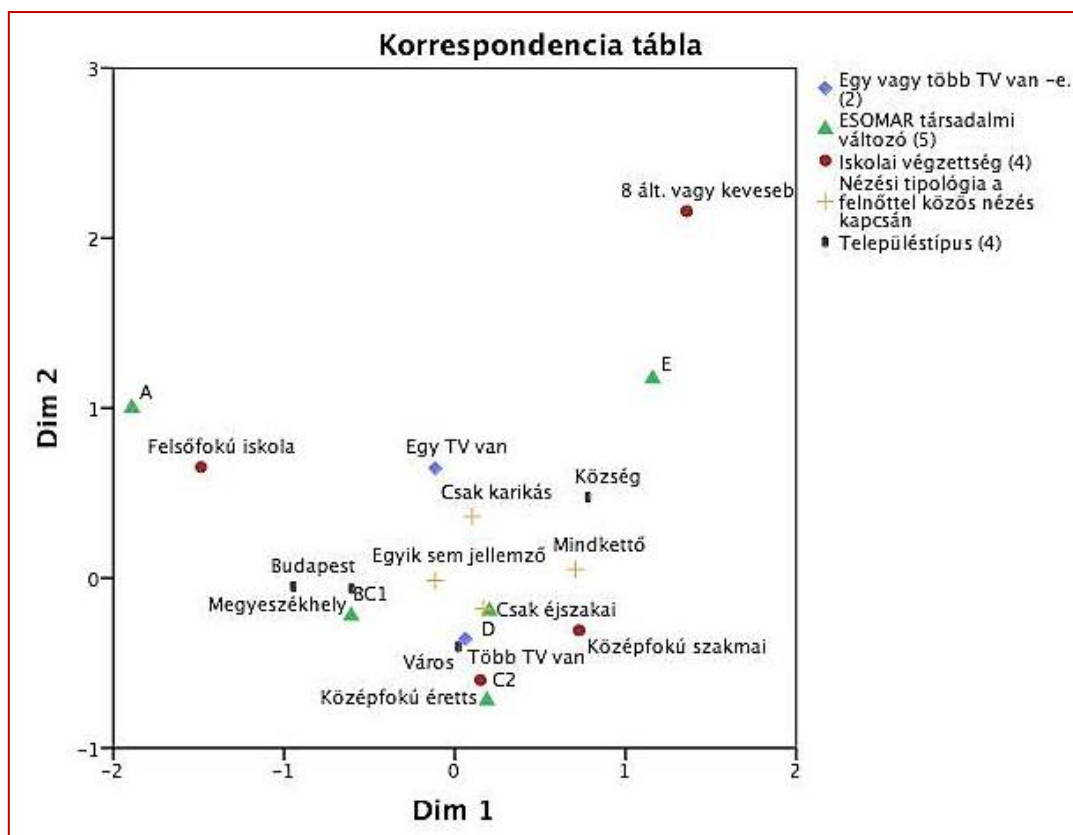
²⁶ Azért ezekre a változókra esett a választásunk, mivel a korábbi elemzések azt mutatták, hogy leginkább ezek befolyásolják az éjszakai és korhatáros nézést. Az első dimenzió inercia értéke 0,508 volt, a második dimenzióé pedig 0,425.

a másik három típustól, ahogy korábban is bemutattuk, alapvetően a rosszabb helyzetű, községben lakó családokra jellemző ez a nézési típus. Anyagi/iskolai szempontból a másik 3 dimenzió nem válik el egymástól jelentősen. A felnőtt nélkül problémás tartalmat nem néző, és minimálisan néző csoport a második dimenzió mentén se tér el egymástól. Itt viszont jól elkülönül a felnőtt nélkül csak éjszakai tartalmat gyakran néző háztartások csoportja. A második dimenzió interpretálása már jóval problematikusabb, az azonban jól azonosítható, hogy az egy tévével rendelkező háztartások fent, a több TV-s háztartások pedig lent találhatók, és az éjszakai problémás nézés utóbbihoz van nagyon közel. Ez a nézési típus, tehát sokkal inkább már azokra a közepes (közepes alsó) helyzetű családokra jellemző, akik megengedhetik maguknak, hogy több TV legyen a háztartásban (és több szoba ahol lehet is TV-t nézni), és a több televízióra „kulturális igényük” is van.

Ugyanezen elemzési séma mentén megvizsgáltuk a felnőttel közös problémás nézést is. Ebben az aspektusban nem olyan erős a korhatáros és éjszakai nézés összefüggése, ebből következően a négy elemű tipológiát némileg eltérő logika mentén építettük fel. A legnagyobb csoportot a problémás tartalmat nem vagy csak minimálisan nézők alkották, a minta 77 százalékát.²⁷ A háztartások hat százalékára volt jellemző csak korhatáros felnőttel közös 15 év alatti gyakori nézés, nyolc százalékra csak éjszakai, és tíz százalékra mindkettő. A felnőtt nélküli nézéshez hasonlóan ebben az aspektusban is egy korrespondencia elemzést futtatunk, ahol a felnőttel közös problémás nézést bemutató tipológia kiegészítő változóként szerepelt.

9. ábra

Többszemontú korrespondencia analízis a vizsgált háztartások körében, a felnőttel közös nézési tipológiát kiegészítő változóként használva

²⁷ Elméletileg a két csoport természetesen szétválasztható egymástól, de az előzetes számítások azt mutatták, hogy a korrespondencia ábrán nem különül el egymástól a két csoport, ezért nem érdemes őket külön ábrázolni.

Mivel a dimenzió alkotó változók nem változtak, ezért az értelmezési keret megegyezik a korábban bemutatott ábrával. A jövedelmi/iskolai végzettségi lejtőn a legrosszabb helyzetben azok a háztartások találhatóak, ahol mindkét problémás nézési típus azonosítható. Ennél jobb helyzetben vannak azok a háztartások, ahol egyik vagy másik probléma azonosítható, és még jobb helyzetben azok a családok ahol nem, vagy csak minimálisan van jelen a felnőttel közös éjszakai valamint korhatáros műsor nézés. Ebben a vizsgálati aspektusban is az látható, hogy a csak éjszakai nézés jobban kidomborodik azokban a háztartásokban, ahol több televízió van. Ez azért is érdekes eredmény, mert itt nem arról van szó, hogy nincs jelen felnőtt a nézés során, hanem pont arról, hogy felnőttel közösen néznek éjszaka is televíziót ezek a fiatalok. Feltehetőleg egy ilyen szempontból megengedőbb kulturális attitűd van ezekben a családokban az éjszakai nézéssel kapcsolatban. Ezzel ellentétben azok a háztartások, ahol csak gyakoribb korhatáros műsor nézés azonosítható felnőttel közösen, inkább egy TV-s háztartások. Az alacsony esetszámok és a bevonható változók szűk köre nem engedi a probléma mélyebb körüljárását, az azonban ennyi adatból is jól látható, hogy a korhatáros és éjszakai problémás nézés valószínűségét egyaránt befolyásolják háztartásonként eltérő strukturális/anyagi lehetőségek, és a különféle kulturális mintázatok.

6. Megbeszélés

Tanulmányunkban a 14 éven aluli gyermekek televízió-nézési szokásait állítottuk a középpontba abból az aspektusból, hogy mennyire jellemző a problémás éjszakai és korhatáros műsor nézés. A televízió továbbra is az egyik vezető szabadidő-eltöltési forma, a vizsgált korosztály több mint három órát néz televíziót naponta, bár az internet, és az online tartalomfogyasztás kétségkívül egyre erősebb versenytársként jelenik meg²⁸. A nemzetközi és hazai szabályozás egyértelműen azt tekinti célnak, hogy a kiskorúak minél kevesebb káros tartalomhoz „jussanak” hozzá. Az USA-ban a szabályozás a tartalomblokkolás irányába mozdult el, Európában (és Magyarországon) a korhatáros jelöléseket alkalmazzák, ami egy megengedőbb szabályozásnak tekinthető, hiszen inkább a szülői felelősségre épül, és kevésbé a szolgáltatókra. Utóbbi szabályozás megfelel a magyar gyermekes háztartások elvárásainak olyan szempontból, hogy elsősorban a családokban a szülői felelősséget tartják ebben a kérdésben fontosnak. A hazai kutatási eredmények alapján a szülők egytizede mondta azt, hogy a gyermeke rendszeresen néz olyan tartalmat, ahol magasabb a korhatár besorolás, mint a gyermek életkora. A Nielsen műszeres mérését feldolgozó kutatási eredményeink összességében alátámasztották ezt az adatot, bár valamivel azért magasabb arányt mutattak, a családok 9 százalékában volt rendszeresnek mondható felnőtt nélküli korhatáros nézés, ha ezt kiegészítjük a felnőttel közös nézéssel már a **húsz** százalékot is eléri ez a szám. A felnőttel közös nézésben elsősorban a felnőtt preferenciák érvényesülését láttuk, tehát a gyermek ebben az esetben inkább „bekapcsolódó” szereplő, és nem maga választja ki az adást. A korhatáros tartalom mellett az éjszakai nézést is vizsgáltuk az elemzésünkben, a háztartások 15 százalékában volt rendszeres a felnőtt nélküli éjszakai nézés, és 18 százalékban a felnőttel közös nézés, a két nézési forma közös metszete 29 százalék volt. A problémás nézés valószínűsége elsősorban a rosszabb szocio-kulturális környezetből érkező gyermekek esetében volt magasabb, illetve a több otthoni készülék jelent magas rizikó-faktort ebből a szempontból. Előbbi esetében fontos kihangsúlyoznunk, hogy ezekben a családokban feltehetően nem is tartják sok esetben problémásnak a korhatáros tartalom éjszakai nézést, a mediáció részleges vagy teljes hiánya jellemző náluk.

²⁸ Az online tartalomfogyasztás vizsgálata jóval túlmutat jelen dolgozat keretein, ezért itt most csak említés szinten foglalkoztunk vele.

A kutatási eredményeink azt implikálják, hogy egy esetlegesen szigorúbb szabályozás valamivel talán tudná csökkenteni a problémás nézést, de megszüntetni képtelen lenne, hiszen a gyermekkel közös éjszakai és korhatáros nézés azt mutatja, hogy a szülők egyes részénél egyáltalán nem okoz problémát az, ha a gyermek olyan műsort néz, aminek magasabb a korhatár besorolása, mint a gyermek kora. Tehát a korlátozással szemben érdemes elmozdulni a minél szélesebb körű tájékoztatás és oktatás irányába. Utóbbi célok a magyar szabályozó hatóság munkájában már elkezdtek kirajzódni²⁹.

Irodalom

- Baranyai Eszter (2015): *A tinik a valóságshow-kat kedvelik a legjobban*. NMHH Média-tanács, Budapest. http://mediatanacs.hu/dokumentum/166692/gyerekTV_2014_2.pdf (utoljára megnyitva: 2016 01. 13.)
- Hazay István (2010): *A hozzáférés korlátozására alkalmas megoldások a televíziós műsor-szolgáltatásokban a kiskorúak egészséges fejlődésének védelmében*. AKTI füzetek. Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, Budapest, 2010. február/44. szám.
- Kósa Éva (2003): Televíziós hatások a serdülőkorúak szocializációjában. *Pszichológia*, (23), 2, 163–191.
- Kósa Éva (2014): Médiapolisz lakói I. Közvetítő faktorok. In: Gabos, E. (szerk.): *A média hatása a gyermekekre és a fiatalokra. VII. Nemzetközi Médiakonferencia*. Balatonalmádi. Kobak Könyvsorozat. 99–104.
- Kósa Éva – László Miklós (2012): Együtt-egyedül. In: Gabos, E. (szerk.): *A média hatása a gyermekekre és a fiatalokra. VI. Nemzetközi Médiakonferencia*. Balatonalmádi. Kobak Könyvsorozat. 103–119.
- Nielsen (2015): TV piaci körkép 2014. http://www.nielsentam.tv/Uploads/Hungary/res_Snapshot_2014_HUN.pdf (utoljára megnyitva: 2016 01. 12.)
- NMHH 2013: *Szülői vélemények gyermekeik tévénézési szokásairól. Online közvélemény-kutatás* (2013. augusztus–szeptember). Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Média-tanácsa, Műsorfigyelő és elemző főosztály, Budapest. http://mediatanacs.hu/dokumentum/160957/gyermekek_tevenezesi_szokasai.pdf (utoljára megnyitva: 2016 01. 13.)
- NMHH 2015: *Online felmérés a kiskorúak médiafogyasztási szokásairól* (2014. december – 2015. február). NMHH Média-tanács, Budapest, 2015. április 16. http://mediatanacs.hu/dokumentum/166332/kiskoruak_mediafogyasztasi_szokasai_2014dec_2015feb.pdf (utoljára megnyitva: 2016 01. 13.)
- NMHH–Tárki (2012): *A korhatár-jelölések és a kiskorúakra ártalmas tartalmak szabályozásának lakossági megítélése*. Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Média-tanácsa. Budapest, 2012. szeptember 8. http://mediatanacs.hu/dokumentum/153456/tarki_felmeres_korhatar_jelolesek_kiskorukra_artalmas_tartalmak_megitelese.pdf (utoljára megnyitva: 2016 01. 13.)
- ORTT–GFK (2006): *A korhatár-jelölések és a kiskorúakra ártalmas tartalmak szabályozásának lakossági megítélése*. Különlényomat.

²⁹ Lásd: <http://gyermekbarat.nmhh.hu/>

Szabályozások, közlemények

Ajánlás a kiskorúak védelmében a lineáris és lekérhető médiaszolgáltatások esetén alkalmazandó hatékony műszaki megoldásokra. Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Média-tanácsának közleménye. 2014. március 6.

Klasszifikációs Ajánlás. A médiatartalmak korhatár-besorolásánál irányadó szempontokra, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazható jelzésekre, illetve a minősítés közzétételének módjára vonatkozó jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjai, NMHH Média-tanácsa, 2011.07.19.

Európai Bizottság zöld könyve: „Preparing for a Fully Converged Audiovisual World: Growth, Creation és Values” (Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek), COM(2013) 231 final, 2013. április 24.,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0231:FIN:HU:PDF>.

United Nations, Convention on the Rights of the Child, adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989, entry into force 2 September 1990, in accordance with article 49 (UNCRC),
<http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf>.
(utoljára megnyitva: 2016. 01. 12.)

Melléklet

7. táblázat
Elemzési napok

Hónap első elemzési napja	Hónap utolsó elemzési napja
01.06	01.12
02.03	02.09
03.03	03.09
04.07	04.13
05.05	05.11
06.02	06.08
07.07	07.13
08.04	08.10
09.01	09.07
10.06	10.12
11.03	11.09
12.01	12.07